

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranktranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din. za inosestevstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, a ek. posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112

Venceslav Winkler:

Razvoj učiteljske duhovne orientacije.

Predavanje na velikonočnem zborovanju S. D. 1932.

»Učitelj je še manj nego hlapec; po gosposko živeti ne more, po živinsko ne sme.«

I. Cankar.

Oprostite mi, da sem začel s temi Cankarjevimi besedami. Dozdevajo se mi zelo značilne za moje stanje, zato jih nisem mogel preiti. Predstavljajo težek pečat vse naše preteklosti in večkrat tudi sedanjosti. To je rana, ki boli, ki se pa vendar ponavlja od ure, da zadeneš nanjo ob marsikaterem koraku. Potem naše gosposko življenje. Vedno nas spremlja zavest, da smo kot oblikovalci človeka dolžni svojemu poslanstvu dati tudi na zunanje potrebno reprezentanco. To je seveda privzgojena značilnost, ki se vleče za nami od začetka našega stanu in bo ne glede na pravilnost in nepravilnost tudi še živela, ko že nas vseh ne bo več. Dandanes je postalo delo merilo človekove vrednosti. Ni namreč nujno, da bi učitelj moral gosposko živeti. Sicer je to stvar vsakega posameznika, kako more spraviti v sklad svoje materialno stanje z zahtevami gosposke družbe, toda na drugi strani pa spet vidimo, da si učiteljski stan pridobiva mesto, ki mu gre, ne sicer gmotnega izboljšanja, pač pa tisti vpliv v širokih ljudskih plasteh, ki mu omogoča do dostojstva, čeprav je berač, vendarle odločilen faktor vsega gospodarskega, političnega in kulturnega življenja. Naše mesto se ne nahaja več v gosposki družbi. Davno smo že preko tega. Zemlja in moč sta v rokah delovnega ljudstva, kmetkega in delavskega. Učitelj izvira nedvomno iz delovnega ljudstva, v kolikor je to seveda mogoče. S kmetstvom in delavstvom je pa spojena posebna miselnost, nekaj samobitnega, česar ni mogoče kar tako prezreti. Zato bi bil velik nesmisel, če bi se naše jedro oddaljilo od širokih ljudskih plasti z neumestnim hrepenenjem po gosposkem življenju. Da mora učitelj gosposko živeti, bolj hoteti gosposko živeti, kajti resnično življenje je bilo in je daleč od vsega tega, da mora torej tako živeti, je bila zgrešena misel naše preteklosti. Treba je živeti svojemu stanu primerno, tako se glasi parola, ki jo vsak dan slišimo. No, hvala Bogu, razmere in čas, sploh vse stvari se tako obračajo, da so take parole popolnoma odveč, posebno za nas. Stanu primerno življenje pa ni gosposko zadržanje do vsega obstoječega. Od vsega tega so seveda izključeni oni elementi, ki res delajo svetu sramoto. Toda pomisliti je treba, da njih slabo življenje ne izhaja iz tega, ker so slabi učitelji, ampak od tod, ker so slabi ljudje. Umevno je spet, da zato naše stremljenje ne sme iti ekstremno navzdol. Živi tako, da ne boš hlapec gosposke družbe, ki te obdaja, ali vsaj tkzv. gosposke družbe, ker pravih gosposkih ljudi je preklekano malo, da pa ne boš tudi hlapec tistega, ki ga vzgajaš. Cankarjeve besede bo treba torej izpremeniti. Najnovejši je popravek tistega dela, ki govori o hlapčevstvu. Sicer je res, da so bili tudi grški pedagogji sužnji, toda s tem ni rečeno, da se svet ne da obrniti.

Razvoj slovenskega učiteljskega stanu je precej bridek. Sicer je bilo pri vseh narodih približno enako, toda poznejši razvoj je dobival pri nas posebne oblike, ki sta delovala, vplivala nanje, da se po slovensko izrazim, liberalizem in klerikalizem. Dejstvo, da so bili prvi učitelji duhovniki, je vplivalo na nekaterne tako, da so se hoteli tudi pri poznejšem razvoju a priori umeševati v učiteljsko delo.

V razvoju našega učiteljskega stanu bi lahko razlikovali pet dob. Sicer si pa število dob in njihov karakteristiko lahko vsakdo sam ustvari. Jaz sem jih razdelil sledeče:

1. Doba šolmaštrovanja, to je tista doba, ko učitelj prav za prav še ni bil učitelj, ko torej še ni obstajala stanovska zavest.

2. Potem pride doba začetka učiteljskega stanu. Kakor vse dobe tudi te ni mogoče označiti z letnicami. V to dobo spada, da mimogrede omenim, tudi gospostvo znanega c. in kr. deželnega odbora krajskega z znamenito izstradalno politiko.

3. Potem pride doba zmagovitega meščanstva.

4. Nato kot četrta doba deklaracije.

5. In potem doba, v kateri živimo.

Karakteristično za vse dobe je nekaj: v prvi dobi je učitelj moral biti hlapec, v drugi še tudi, v tretji hlapec, v četrti ni hotel biti hlapec, in v peti, v peti naj je zopet hlapec?

Pa to je treba razložiti. Podrobnosti sledijo. Gotovo je, da bom podal le nepopolno sliko vsake dobe, ker opozarjam le na zahtevano učiteljevo svobodo in močne stanovske zavesti.

Prvo dobo nam rišejo z vseh strani kot hudo črno. Na tisti čas spominjajo še opaz-

ke: o učitelju-mežnarju. Gotovo je to mežnarstvo učitelju tako upognilo hrbet, da se dolgo ni mogel pošteno vzravhati. Če pa hočemo biti le količkaj objektivni, si moramo odkrito priznati, da se je mežnarstvo eni položici našega delovnega sveta razlezlo na vse strani in da se je nazadnje naredilo kot samo ob sebi umevno, da mora biti učitelj mežnar. Morebiti koga te opazke bolijo, toda zdaj smo že toliko oddaljeni, vsaj po času, če že po dejstvih ne, od tistih dni, da jih lahko brez bolečin seciramo in razlagamo drug drugemu, če za drugega ne, vsaj za primer, kaj se ne sme več povrniti. Oblast ene polovice našega kulturnega življenja nad stanom, ki ni njegovo delo navadna obrt, ampak nekaj več, je vcepila v posameznike kal tiste jetike, ki nas razjeda še danes, to je naša pripravljnost, da se uklonimo vsakomur, če za drugega ne, vsaj za ceno dobrega položaja. Na ta način se je vedno bolj in bolj pripravljalo v učitelju tisto razpoloženje, iz katerega je izšlo poznejše kruhoborstvo, ki se je opravičevalo z najrazličnejšimi argumenti, samo s tem ne, da so obstoječe razmere že nekako učvrstile v posameznikih mnenje, da je vsako sredstvo dobro za dosego nekega namena. Takratna doba ne pozna stanovske organizacije v našem smislu. Kot vedno, bi bila tudi takrat organizacija edina moč, ki bi lahko uveljavila poedinčne zahteve in pravice. Seveda bi bilo absurdno misliti v tistih časih na kako borbeno združevanje. Geslo vladajočega je: Razdeli in vladaj. Vzemimo en sam primer: Naši hlapci in naše dekline na deželi niso še strokovno organizirani. Kaka nasprotja in viharje bo moral prebresti, kdor bo hotel med njimi ustvariti organizacijo. Saj niti starostnega zavarovanja ni mogoče izpeljati. Gospodar je pač vsak večinoma tako ustvarjen, da se boji organizacije. Zato je bil marsikomu že v tistih časih, kakor mu je tudi danes, veliko ležeče na tem, da se učiteljska stanovska organizacija kolikor mogoče malo uveljavi s svojo močjo. Slaba organizacija pa je v moderni dobi tudi eden izmed vzrokov za slab materialni položaj. Učitelj se je le s težavo dokopal od tistega družabnega položaja, kakor ga uživa danes. Svet sodi pač po gmotnih sredstvih, ki jih kak posameznik premore. Seveda je bilo v tistih časih eksperimentiranje s slabo plačanimi učitelji lahka stvar, nekoliko zaradi učiteljskega plesnivega idealizma, nekoliko pa zaradi upognjenih hrbtov. Kakor hitro se pa v posameznikih zbudi stanovska zavest, se začne trenja. Saj je to sploh povsod. Dokler človek tiho in vdano hlapčuje, je čudežen mir in ljudje govore o idiličnem zadovoljstvu. To idilično zadovoljstvo pa obstoji večinoma v tem, da človek ne misli, oziroma, če misli, da pač misli, da so stvari na svetu, ki jih ni mogoče izpremeniti in da zato niti najmanj ne poskuša izboljšati svojega socialnega stanja. In v tistih časih je tudi učitelj veroval v neizpremenljivost sveta in v večno življenje in večno oblast svojega gospodarja. Zato je tudi izvrševal svoje delo po ukaz, ne pa po lastni inicijativi. Da bi poskušal s kakim samsostojnim delom izven šole, na to pač ni bilo misliti. Gotovo je živel v posameznikih hrepenenje po boljši bodočnosti, le da se je to hrepenenje prevečkrat ubilo v vsakdanjem življenju. Redki posamezniki, ki so z močno voljo kolikor toliko uresničili svoje sanje, pa so precej močno utisnili svoj pečat v vedno hitrejši razvoj slovenskega šolstva. Odnos med ljudstvom in učiteljem razumljivo ni bil tak kot danes. Tista trohica spoštovanja, kolikor so je uživali posamezniki, ni mogla razbiti prevečkrat poudarjene zavesti, da je učitelj manj kot drugi ljudje. Lahko bi se o takratnem bridkem položaju še marsikaj povedalo, toda na drugi strani je pa spet razumljivo, da učitelj ni mogel vzdigniti glave, ker je bil premalo sposoben za težko mesto. Premajhna izobrazba je učitelja ovirala, da si ni mogel ustvariti položaja, ki mu pripada po njegovem poslanstvu. Takratni učitelj je bil torej človek z nezavednim hotenjem, ki je pač včasih slutil, da se mora nekaj zgoditi, toda je imel premalo izobrazbe in temu odgovarjajoče premalo sposobnosti, da bi izvršil v svoji notranjosti in v okolici potreben preobrat. Bil je mežnar, smatral se je za obrtnika in se je temu primerno obnašal, tako pač, da je vsem ustregel.

Kakor še dandanes, tako je tudi takrat svet še večinoma podcenjeval umstveno delo. Pri tem je igralo veliko vlogo tudi ostro nasprotje med gosposko in preprostim ljudstvom, ki je pač z zadovoljstvom našlo v učitelju škrica, nad katerim se je lahko zneslo. Ljudstvo je že v tisti dobi pokazalo, da ne mara škric in to se je obdržalo skozi stoletja še do današnjega dneva. Nezavedno je telo na dnu zanemarjenih ljudskih plasti

hrepenenje po izobrazbi, toda socialne razmere takratnega časa so stavile precej ovir, na drugi strani je pa doprinesla tudi slovenska tradicionalna konservativnost svoje in vse skupaj je ustvarilo tisto podobo, ki se ji pravi neuspeh. Seveda ni ostala ta doba večna. Treba je pomisliti, da so se splošne evropske razmere prav takrat hudo izpremenjale in da so morali valovi novega življenja močno zapljuskati tudi k nam. Vse se sicer ni izpremenilo čez noč. Ponekod je ostala ta doba dalj časa pri življenju, drugod spet manj, kakor so pač dopuščale tako zvane razmere, oziroma, da se točneje izrazimo: volja in korist odločujočih posameznikov. Ker te razmere prav za prav ne obstojajo, ampak je vse skupaj le kompleks uravnavačih sil odločujočih posameznikov.

V tej dobi seveda ne moremo govoriti o kaki izraziti duhovni orientaciji učiteljskega stanu kot takega. Redkih posameznikov ne moremo upoštevati. Uveljavljali bi se pač tudi izven stanu po svojih možnostih. Za vse njih udejstvovanje zadostuje kratka označba: mežnar. Seveda moramo tudi pomisliti, kakšni ljudje so v tistih časih postajali učitelji. Za to dobo bi opozoril le na sledečo značilnost:

Učitelj ni bil svoboden. To dejstvo so si nekateri ljudje tako zapomnili, da so ga skušali uveljavljati tudi pozneje. Ta doba je začel upognjenega hrbta in Slovenec je pač potrpečljiv človek, kadar se bridkosti in težav privadi, jih prenaša, kakor bi jih ne bilo. Sanja pač včasih o nečem boljšem, kar naj bi prišlo, toda samo sanja in še sanj se boji, ker misli, da so nevarne in prepovedane.

Z napredujočim šolstvom je pa učiteljeva moč rasla. Ze ta prva doba našega stanu ni od začetka do konca enaka. Povsod se vrši napor in muka, da bi se učitelj vzdignil do tiste višine, ki mu pripada. No, in to se je, vsaj formalno, kaj kmalu zgodilo. Sicer se prav pri našem stanju formalno precej zgodilo, toda vzemimo, da so iz formalnega napredka zrasla tudi dejstva.

Potem prideta dve dobi, ki sta skušali vedno bolj rastoči učiteljski stan potlačiti z vsemi mogočnimi načini. To sta dobi, ko se je učiteljevo delo sodilo po strankarski pripadnosti. Učiteljeva razmestitev po deželi je kot nalašč primerna, da se na njem postavljajo stebri te ali one ideje, ki se rodi v mestih in ki jo je treba potem razširiti po deželi. Vsaka politična skupina, ki se je v Sloveniji rodila, oziroma razširjala, je trčila v svojemu življenju na učitelja. Ravnale so pa različno. Nekateri so prevzeli nekako jerobstvo nad učiteljem, druge so se strnile proti učitelju, v vseh pa, in to naglašam, je živela pritažena skrb, da se ne bi učiteljski stan osamosvojil. Ta skrb je spremljala vse naše politično življenje v preteklosti. Naši ljudje so se začeli počasi zavedati, da ima tudi učitelj, čeprav beraško plačan, vendarle toliko vpliva in moči, da bi se prav lahko zgodilo, da bi vzel tudi politično vodstvo slovenskega ljudstva v svoje roke. Ves politični fanatizem, ki ga je časih naše ljudstvo pokazalo v preteklih letih, je bil umetno privzgojen. Razbrzdani politični strasti so pravili politična zrelost. Če razumemo skrb naših bivših političnih skupin, ki jim je šlo samo za oblast, potem lahko razumemo tudi položaj slovenskega učitelja. Saj so politične stranke ustvarile tudi dobre stvari, toda po mojem mnenju je delo politične stranke za ljudstvo dolžnost, ne pa kaka taka zasluga, ki bi jo bilo treba venomer proslavljati.

Učiteljski stan je bil v tistih časih pšenično zrno med dvema mlinskima kamnom. Posledica tega je bila, da so se učiteljski hrbti še bolj ukrivili. Človek je že po naturi tak, da ne veruje dosti v svojo moč, učitelj pa že sploh ne. Zato se je kar samo naredilo, da je vse začelo misliti, da mora biti tudi stanovska borba orientirana politično. Posamezne organizacije, ki so že obstajale, oz. so šele nastajale, so se naslonile na politične stranke. Kadar je ena politična stranka zmogovala, je tudi učiteljstvo njenega mišljenja triumfiralo in obratno. Ta politična orientiranost je prišla tako daleč, da je postal učitelj naravnost vprežna živina političnih strank. Zato nam je ta doba nujno morala roditi Cankarjeve »Hlpece«. Učitelj je moral biti razumnozvalni aparat političnih idej, ki jih mogoče niti v svojem srcu ni priznaval, a jim je moral slediti radi kruha. Ker se je učiteljstvo delilo po političnih skupinah, seveda ni bilo mogoče doseči enotnega nastopa niti v gmotnem vprašanju. Politične stranke, pa naj bo to že napredna ali pa katoliška, so izrabljale bridko socialno stanje slovenskega učitelja na najogabnejši način, hotele so še več ukrivljenih hrbtov, še več hlapcev. Enotna stanovska zavest se je ubila. Učitelj se je prvenstveno čutil kot pripadnik določene politične skupine in šele potem kot pripadnik učiteljskega stanu. Ker se je čutil učitelj kot pripadnik politične stranke, se je v vseh krajih, kjer ni bilo ljudstvo homogeno v politični miselnosti, bal poseči globoko v delo. Z obeh strani so se delale krivice. To nevzdržno stanje in sploh vsa doba upognjenih hrbtov je rodilo neko odmaknjenost od ljudstva, ki so ga pozneje

razkričali kot narodno odpadništvo in kaj vem še vse. V resnici je pa učitelj zmeraj živ v ljudstvu, le to je, da se je v nekaterih dobah umaknil v ozadje, kajti za resnično delo, predvsem gospodarsko, je treba miru. Ker je bilo vodstvo nekaterih učiteljskih skupin skoraj istovetno z vodstvom političnih skupin, se je tudi ljudstvo zbudilo, to se pravi, so ga zbudili. Nastal je položaj, ki ga je bilo treba šele po vojni popravljati.

Tista znamenita predvojna doba je rodila pri učiteljstvu nešteto hlapcev in hinavcev. Politično prepričanje je namreč srajca, ki se jo lahko vsak dan sleče. Vsaka politična skupina, ki je bila na krmilu, je računala na učiteljstvo. Vse mišljenje naše javnosti, ki je učiteljstvo prezirala, a ga je potrebovala, lahko označimo z besedami: Delaj, saj si plačan za to.

Kakšne posledice rodi to v učiteljevi duševnosti, lahko sami presodite.

Kakor je bilo delo napredne strani v takratnih razmerah nepravilno in odbijajoče, tako si tudi katoliška stran ni dala lepega izpričevala kot zastopnica celopupnega slovenskega ljudstva. Izstradalna politika bivšega deželnega odbora, ki jo je vodila SLS stranka, je bila nemoralna, nekrščanska, nekatiška in nesocialna. Tudi ugovarjanje, da je bil deželni odbor na tako politiko izzvan, ne drži, ker se mora stranka, ki nosi kočljivo ime in ki zastopa krščanska načela, tudi v politiki obnašati krščansko. Tudi politika zahteva načel. Samo ob sebi umevno je, da se taki časi ne smejo več vrniti. Vrhovna instanca, ki vodi svobodno učiteljsko politiko, bo odslej vedno le učiteljska stanovska organizacija. Z mlajšo katoliško generacijo lahko izjavim, da ne priznavam jerobstva in to niti najmanjšega jerobstva niti tiste politične skupine, ki ji slučajno pripadamo.

Pa to le mimogrede. Oprostite mi, da sem začel na skoraj politično polje. Pa položaj slovenskega učiteljskega v pretekli dobi je bil tako bridek, da je treba vse strani razčistiti. Mogoče je komu izmed vas, ki vas vežejo na tisto dobo še spomini, obravnavanje teh stvari neprijetno, toda pomisliti morate, da so tiste stvari že pretekle, so pa vtisnile toliko posledic v obraz slovenskega učitelja, da se še danes ni mogel popolnoma osvoboditi.

Jasno je, da je bila duhovna orientacija takratnega slovenskega učitelja tako ubita in nedovršena, da ni mogoče govoriti o kaki posebni učiteljski miselnosti. Se najboljše je preстал to dobo oni del učiteljskega, ki se je potopil v pedagoška vprašanja, ki kolikor toliko niso bila pod vplivom dnevne politike.

S prehodom v svobodno jugoslovensko državo se je položaj učiteljskega precej izboljšal. Učiteljeva svoboda je bila sicer precej omejena z vlado političnih skupin, toda nasprotno temu je stanovska zavest hudo zrasla.

Drugače se je pa ponavljala fabula iz predvojne Slovenije. Učitelji so bili izročeni na milost in nemilost posameznim političnim skupinam, da celo posameznim krajevnim motogcem. Ta doba je še tako blizu, da je ni treba še posebej razlagati, ker jo je marsikdo izmed navzočih občutil na svoji koži. Ne smemo pa pozabiti, da sta obe v Sloveniji vladajoči politični skupini delali krivice. Zalostno je samo to, da se je učiteljstvo dalo voditi političnim strankam, ko vendar predstavlja samo največjo silo v državi.

Posledice takega stanja so bile: zanemarjanje šolskega dela, umetno vzgojeno in povečano nasprotstvo ljudstva do učiteljskega učiteljeva omahljivost in neorientiranost v najvažnejših stanovskih in svetovnih vprašanjih, predvsem pa hlapčevanje in upogjen hrbet, ki se je tresel pred vsakim mogočnjakom, cerkvenim in posvetnim.

Oblikovanje širokih ljudskih plasti se je s tem izmikalo iz učiteljskih rok. To so nekaterniki v slovenski javnosti tudi hoteli. Smo pač luči na hribu in vsa tema, kar je je po dolinah, ima pravico, da nas kritizira in popravlja. Za izhod iz neznesnega položaja je bila potrebna predvsem neomajna vera v stanovsko organizacijo.

Vloga stanovskih strokovnih organizacij bo v bodočnosti še večja. Prihajajo časi, ko na noben način ne bo mogoče iti preko njih. Strokovne organizacije postajajo edino legitimne zastopnice posameznih stanov in bodo v prihodnosti odločevale tudi v politiki.

Radi obtega razvoja že, zlasti pa še radi borbe za gmotno izboljšanje, se je učiteljstvo zmeraj bolj strinjalo v tem, da je edina rešitev celopupnega stanu v nepolitični stanovski organizaciji.

Prišla je deklaracija. Kdor je zasledoval učiteljsko gibanje, ni bil presenečen, ampak je vedel, da je stvar nujno morala priti. Stanovska organizacija se je osvobodila političnega vpliva. S tem se je sestavila dobra podlaga za pravičen razvoj našega stanu. Osnovna zahteva vsega je bila: konec hlapčevstvu, osamosvojitve.

Deklaracija je privedla do nerazrušljive enotne stanovske zavesti, ki se je od takrat že nešteto krat izkazala. Bila je deklaracijska

doba čas, ko se je učiteljski stan spontano otresel političnega jerobstva.

Potem pride doba, v kateri živimo sedaj. To je doba, o kateri je težko govoriti, ker je še nezaključena. Vedeti moramo, da se zdaj godijo stvari, ki bodo zelo izpremenile ljudsko mišljenje. Vsa znamenja kažejo, da je nekaj nehalo živeti in da se na drugi strani pojavlja nekaj novega. Točna označba bi bila odkrita beseda, ki pa začasno še ni na mestu. Eno pa je: bolj kot kdaj prej se je učiteljska skupnostna zavest izkazala v zadnjem času. Stanovska organizacija se je dokopala do tistega mesta, ki ji gre. Če ne dosega uspehov, ki bi odgovarjali njeni moči, ne smemo pripisovati tega organizacijskemu vodstvu, ampak svojevrstni politični strukturi naše okolice, predvsem pa svetovni gospodarski stiski. Neverjetna bolečina polna stran našega stanu je pa še vedno vmešavane nepoklicanih faktorjev v učiteljske zadeve. (Primeri: afera Steblovnik in drugo!) Kakor je to težka stvar, ki se dala rešiti z naše strani na hudo preprost način, da bi se namreč vsak posameznik med nami zavedal, da je predvsem učitelj in samo učitelj. No, so pač ljudje ljudje in marsikdo si skuša ustvariti boljši položaj na račun drugih. Preko takih slučajev mora iti učiteljsko zbalostno ugotovitvijo, da posamezniki pač še niso zreli za resnično samostojnost in da ne znajo preložit z grenko tradicijo ukrivljenih hrbtov.

Torej bi bila kratka zgodovinska podoba našega stanu sledeča:

Najprej človek z majhno izobrazbo, ki je moral biti mežnar in organist, a ne samo iz hlapčevstva, ampak še večkrat iz skrbi za kruh. Počasi se je iz tega stvorila prava učiteljska podoba, otrok z nesamostojnim mišljenjem, ki so ga posamezne skupine rabile za kline na lestev, da so splezale do svoje moči. Prelom s takimi razmerami je došel do svoje odločilne faze šele v najnovejši dobi, ko se je z vso silo pokazala potreba enotne stanovske organizacije. Odslej je osnova, iz katere raste vse delo, neodvisna organizacija.

To bi bil zunanji razvoj, tako rekoč bolj politična stran, ki je pa ravno za naš stan tako značilna, da sodimo lahko na podlagi nje vse ostalo učiteljevo udejstvovanje. Dokler je učiteljsko tesno zvezano s političnimi skupinami, se prav za prav ne pozna, da obstoja v narodu kot homogene enota s posebnim poslanstvom. Samo ob sebi je umevno, da tudi v enotnosti učiteljskega stanu ne sme trpeti svetovno in politično naziranje posameznikov.

Odnos učiteljskega stanu kot takega do najvažnejših osnov človeškega življenja se je pač izpreminjal pod najrazličnejšimi vplivi, tako da je težko dognati, do kje sega resnično učiteljevo mišljenje in kje začenja nasilna priklopitev k določeni miselnosti.

Orientiranost do Boga, religije in sploh do večnostnih idealov je bila v bistvu v vseh dobah enaka. Pripadnost k določeni politični skupini, oziroma zunanega izvrševanja verskih dolžnosti še ne moremo označevati in sprejemati za izraz resničnega notranjega udejstvovanja in notranje urejenosti. Prav verska miselnost se je večkrat izrabljala kot označba in delila učiteljsko v dobro in slabo kategorijo. Res je, da široke učiteljske plasti niso globoko verne, da so sploh preveč pasivne napram verskemu življenju, res je tudi, da je v preteklosti tudi v učiteljskih vrstah pala marsikatera beseda proti veri, toda življenje je tako, da se verstva ne da ubiti s političnimi persekucijami, ampak samo z dobrim vzgledom in z aktivnostjo katoliških tovarišev. Kolikor bodo katoliški učitelji v učiteljski organizaciji storili, toliko bodo pomenili. Tudi to je del katoliške akcije. Najhuje in najtežje pa je in je to tudi stvar, ki se rada maščuje, označiti kakega človeka oziroma kako skupino kratkotalo za brezversko, kakor se je to delalo v pretekli dobi. Naše politično katolištvo je v resnici marsikoga odbilo od Cerkve. Saj ni pridnih Janežkov in hudobnih Mihecev, saj smo menda vsi ljudje. Za katoli-

škega učitelja pa velja parola: Delaj, delaj, delaj!

Vidno se pa opažajo posledice deklaracijske dobe v razmerju med katoliškim in nekatoiškim učiteljem ravno radi verskega življenja. Od začetka se je vse balo, da bo naše katolištvo cokolj, ob katero se bodo tovariši spodtikali. To ni res! Dogajajo se res neprijetni slučajji, toda so hudo redki. Ponajveč jih pa povzročajo fanatiki, bodisi z naše, bodisi z druge strani. O tem pa molčimo. Saj poznate tisti izrek: Gorje ljudstvu, kjer imajo fanatiki prvo besedo in ni nikogar, ki bi imel drugo besedo.

Katoliška misel uživa v stanovski organizaciji svobodo in spoštovanje. Izvzeti so slučajji, ki niso odvisni od organizacije, ampak od drugih faktorjev. To pa je gotovo, zmage nam ne bo nihče pritisel v naročje in bi bilo tudi neumno. Kdor hoče biti upoštevan, mora delati in se boriti, boriti...

Potem pride k vsemu še odnos do ljudstva in ljudskega življenja. Bodimo si odkriti, tistega ne more slovenskemu učitelju nihče očitati, da ljudstva ne ljubi ali da zanj ne dela. Saj je to neka stvar v vsakem izmed nas, ki obstoja že od začetka in je ni treba še posebej buditi z navodili, odredbami in poslanicami. Slovenski učitelj, ponovno poudarjam, je živel in živi v ljudstvu. Orientiran je bil vedno narodno in bi se njegovo delo še bolj poznalo, če bi nekaterim ljudem ne bilo veliko do tega, da to delo čim bolj ponižajo in podcenijo. Posebno velja to za zadnji čas. Odkrito namreč povem in tudi mogočnjaki, ki hočejo biti voditelji, to dobro čutijo, da se namreč učitelj bori za ljudstvo, za vsakega človeka. Potreboval jih bo v dnevih, ki prihajajo.

Nekoliko šibkejša je bila učiteljska socialna orientacija. K temu je pripomogla veliko naša meščanska vzgoja.

Da ne bi imel čuta za socialno pravičnost in brezupno stanje malega človeka, tega ne moremo trditi o učitelju. Toda današnji dan zahteva nekaj več kot usmiljenje, zahteva pravo.

Spet pogledimo odkrito resnici v obraz! Pred nami se godi nekaj, čemur pravimo gospodarska kriza. Sklicujejo ankete, izdajajo odredbe, vse zastoj.

Jedro mora biti nekje drugje.

Doba kapitalističnega sveta umira. Okoli umirajočega bolnika je vse bolno. Vsa zdravila so zastoj. Kadar dere voda skozi nečesto lukenj v staro ladjo, ni več pomoči. Ladjo je treba zapustiti in ustvariti novo.

In o tisti novi ladji sanja svet. Prav za prav tudi pripravljajo že.

In če bodo vsi drugi stanovi, učitelj ne sme biti tisti, ki bi zamudil vlak.

S tem zaključujem.

Največja naša slabost je ta, da je naša socialna orientacija tako plitka in šibka kot malokaj Pustimo fraze, s katerimi nas pitajo, pustimo stvari, ki morajo že umreti, ker je tak čas, posvetimo svoje moči neznosnemu položaju, kmetijskega in delavskega ljudstva. Stati je treba v areni življenja, ne pa v areni filozofskih razprav

Več ni treba povedati.

MIROSLAVA LEITGEB

LJUBLJANA, JURČIČEV TRG ŠTEV. 3.
Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija in izdelovanje šablon. Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje in predtisk.

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7
prilporeča svojo bogato zalogo manufakturnega blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarn. Državni namestenci dobe blago tudi na obroke proti predložitvi legitimacijskega lističa.

Prosveta v banovinskih proračunih za 1932./33.

I.

Kakor smo v članku o prosveti v drž. proračunu za 1932./33. napravili kratek pregled tega proračuna v primeri z državnim proračunom za leto 1931/32, tako prinašamo tudi pri razgovoru o prosveti v letošnjih banovinskih proračunih predvsem kratek pregled teh proračunov v primeri z lanskimi v splošnem oziru, kakor tudi z ozirom na prosveto posebej. Tak pregled nam zlasti služi, da vidimo, za koliko so v proračunih posameznih banovin porasle ali padle potrebe za prosveto, oziroma, v koliko so se mogle upoštevati pri danih priikah s splošno tendenco zmanjšanja tudi vseh samoupravnih proračunov za tekoče proračunsko leto.

Zato predvsem prinašamo

pregled celokupnih banovinskih proračunov za 1932./33. v primeri s proračuni za 1931/32.

banovina	v l. 1931/32.	v l. 1932/33.	Zmanjšanje (povečanje) v %
Dravska . . .	116,352.699	110,324.284	- 6.5
Savska . . .	155,828.884	200,545.000	+ 22.3
Vrbska . . .	56,355.588	36,410.309	- 35.4
Primorska . . .	63,961.057	46,059.161	- 28.0
Drinska . . .	100,737.592	87,169.545	- 13.5
Zetska . . .	69,422.575	58,243.426	- 16.1
Dunavska . . .	160,661.911	131,800.000	- 18.0
Moravska . . .	84,882.000	49,300.000	- 41.9
Vardarska . . .	74,783.494	53,919.292	- 21.9
Skupno	882,975.800	773,771.017	- 12.4

Tendence zmanjševanja banovinskih proračunov je iz tega pregleda jasna; povečan je proračun za Savsko banovino, kar so neodložno zahtevale zlasti potrebe tehnične in zdravstvene značaja in banovinski dolgovi.

V naslednjem na isti način prinašamo

pregled vsot, določenih za prosvetne oddelke:

banovina:	1931/32		1932/33	
	1931/32	1932/33	v %	
Dravska . . .	6,792.315	6,099.484	5.84	5.53
Savska . . .	19,894.976	15,529.320	12.17	7.74
Vrbska . . .	8,669.828	4,172.584	15.38	11.40
Primorska . . .	8,941.600	4,881.932	13.99	10.60
Drinska . . .	8,388.916	5,189.460	8.33	5.95
Zetska . . .	7,117.000	7,108.200	10.02	12.22
Dunavska . . .	9,084.466	9,772.522	5.66	7.41
Moravska . . .	4,841.276	2,881.740	5.71	5.85
Vardarska . . .	7,845.505	3,846.400	10.50	7.14
Skupno	81,575.882	59,481.622	9.23	7.55

Odstotek povečanja, oziroma zmanjšanja vsote, določene v posameznih letošnjih banovinskih proračunih, nam kaže kaj zanimivo variacijo. Med najdoslednejšimi je zmanjšanje pri proračunu Dravske banovine, ki je kolikor toliko vzporedno s splošnim zmanjšanjem proračuna. Občutno zmanjšanje proračuna prosvetnih oddelkov prikazujejo proračuni Vrbske, Drinske in Vardarske banovine, največje pa proračun Savske banovine. Nasprotno opažamo povečanje pri proračunih Zetske, Dunavske in Moravske banovine, čeprav so njihovi proračuni v celoti zmanjšani (posebno močno za Moravsko banovino).

Po tem splošnem pregledu se lotimo lahko podrobnejše razprave, ki naj se nanaša v glavnem le na proračune za tekoče proračunsko leto.

Ako pregledujemo banovinske proračune, vidimo, da se nanašajo na narodno prosveto predvsem vsote, prikazane v poglavjih

prosvetnih oddelkov. Razen na teh mestih prikazane pa služijo obči narodni prosveti še vsote v raznih drugih poglavjih, tako da moremo deliti to svoje poročilo na dva dela, ki jih zaznamujemo sledeče: A) prosveta v ožjem smislu, t. j. vse, kar je predvideno v poglavjih prosvetnih oddelkov, in B) prosveta v širšem smislu, kjer hočemo pregledati izdatke za specialno šolstvo in specialno narodno izobrazbo po ostalih poglavjih (za soc. pol. in nar. zdravje, za poljedelstvo, za trgovino in industrijo). Pregledu B) hočemo dodati tudi skupno vsoto izdatkov za narodno prosveto v širšem smislu iz preteklega proračunskega leta

A) PROSVETA V OŽJEM SMISLU.

I. Dravska banovina:

	Din
Osebnih izdatki	90.600
Banovinski šolski odbor	35.000
Stvarne potrebščine pomož. šol	145.000
Dotacije gluhonemnici v Ljubljani, deškemu vzgajališču v Ponovičah in zavodu za slepo deco v Kočevju	1.150.620
Razne potnine	25.000
Za zidanje in prezidavanje šolskih posopij	500.000
Za ustanovitev šol. fonda	500.000
Prispevki za izobrazbo učiteljstva in učencev	150.000
Za nar. prosveto in predavanja	100.000
Književne edicije in časopisi	25.000
Sokolu kraljevine Jugoslavije	500.000
Za vzdrževanje srednjih šol	720.000
Za vzdrževanje učit. šol	180.000
Za vzdrževanje mešč. šol	400.000
Izredne potrebščine teh šol	20.000
Honorarij za neobvezne predmete na sred. in mešč. šolah	75.000
Prispevek študijskemu fondu na vsučilišču	50.000
Podpore in stipendije dijakom	200.000
Dijaškim kuhinjam i. pod.	60.000
Mujskim in zgodov. društvom	200.000
Odkup umetnin i. pod.	80.000
Varstvo zgod. predmetov in starin	30.000
Gledališčem in podež. odrom	500.000
Razno	298.000
skupno	6,099.484

II. Savska banovina:

	Din
Osebnih izdatki	849.360
Razne potnine	65.000
Upravni stroški srednjih šol	2.162.000
Upravni stroški učit. šol	123.000
Upravni stroški mešč. šol	79.000
Upravni stroški naklade šol. knjig	3.333.960
Zdravljenje in prehrana dijakov	820.000
Gospodar in gospodinjstvi pouk in šolski vrtovi	100.000
Knjižnice narodnih šol	20.000
Nadaljevalni šolski tečajji	20.000
Učiteljski tečajji in pod.	20.000
Potovanja učencev	30.000
Gospodinjstvi in gospodarsko-zadružni tečajji	40.000
Kino in radio-aparati v podeželskih šolah	20.000
Čuvanje in poučevanje nar. umetnosti	15.000
Ljudska vsučilišča i. pod.	30.000
Podežel. čitalnice in knjižnice	25.000
Izdajanje knjig za narodno prosvetevanje	30.000
Podpore in stipendije dijakom	95.000
Učiteljem za delo na nar. posveč. dijaškim internatom in menzam	15.000
Gledališčem	1.400.000
Muzejem in muz. društvom	620.000
Čuvanje spomenikov	25.000
Sokolskim društvom	600.000
Jugoslov. akademiji v Zagrebu	120.000
Razne podpore	252.000
Podpore za zidanje šol	2.500.000

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!

LISTEK

Poročilo o nastopu našega UPŽ na I. slovenskem pevskem festivalu.

Ob priliki I. slovenskega pevskega festivala, ki se je vršil v proslavo 60-letnice ljubljanske Glasbene Matice, je nastopil tudi naš pevski zbor. O zboru, njegovem delovanju in nastopu so pisali časopisi sledeče:

»Jutro« z dne 17. maja 1932.: Tretji del sporeda je zavzela produkcija učiteljskega zbora JUU Dravske banovine, ki ga že skozi toliko let vodi od uspeha do uspeha Srečko Kumar. Docela nerazumljivo mi je, kako more naše učiteljsko poleg svoje naporene vsakodnevne dolžnosti najti še toliko idealizma in toliko nezmisljive energije, da nam v svojem zboru predstavlja sedaj tako reprezentativno četo vnetih propovednikov sodobne zborovske glasbe. V današnjih časih, ko je skrb za vsakdanji kruh podesetorena, je delo teh pionirjev kulture gigantsko. Ni možno zanikati, da je učiteljsko edini naš sloj, ki vzlic vedno množicim se težkočam in oviram vrši svojo prostovoljno si nadeto nalogo

s fanatično zavzetostjo in ki si ne da vzeti vere in zaupanja v boljšo bodočnost, katero gradi samo s svojim kulturnim udejstvovanjem. Njihov nedeljski nastop je znova dokazal prožnost in inteligenco zbora, ki se ne straši tudi najtrših orehov zborovske literature, kot je n. pr. Kogojeva »Vrabc in strašilo«. Izvajal je Lajovecovo »Bolest kovač« in »Zelenega Jurija« istega skladatelja, pri kateri je solopart pela ga. Bernot-Golobova, nadalje omenjeno Kogojevo, kateri je že pred leti prinesel isti zbor na ljubljanskem koncertu zaslužni uspeh, ter Adamičevi »Vragova nevesta« in »Potrkan ples«.

Popoldanski koncert je dostojno zaključil niz festivalskih koncertov Glasbene Matice ter je pokazal visoki nivo glasbene kulture vseh treh nastopajočih pevskih zborov. Posetilo je tudi to prireditel. zastopstvo vseh izvenljubljanskih posetnikov festivalskih svečanosti:

»Slovenec« z dne 17. maja 1932.: Nazadnje smo slišali še naš učiteljski pevski zbor. Za nastop si je izbral dve Lajovecovi pesmi: »Bolest kovač« in »Zelenega Jurija«, težko Kogojevo »Vrabc in strašilo« in Adamičevi »Potrkan ples« ter »Vragova nevesta«. Pri »Zelenem Juriju« je pela solistovski del ga. Bernot-Golobova. Učiteljski zbor je bil v najboljši formi. Ko smo ga primerjali z obema tujima zboroma, smo šele prav znali ce-

niti njegove vrline. Tudi učiteljski zbor je žel za svoje izvajanje viharno odobravanje, — T.

»Slovenski Narod« z dne 17. maja 1932.: K sklepu je pod vodstvom g. Srečka Kumarija zapel pevski zbor našega učiteljskega pet slovenskih mešanih zborov: Lajovec »Bolest kovač« in »Zeleni Jurij«, Kogojevo »Vrabc in strašilo«, najtežjo pesem celega sporeda, in moji dve »Vragova nevesta« in »Potrkan ples«. Tudi pevski zbor JUU je svojo nalogo izvršil veledostojno, bravurozno in umetniško dovršeno.

Ada je odšla.

(Adi Ölhoferjevi, učiteljici v Toplicah pri Zagorju, v slovo.)

Ada. ! Z veseljem smo vzklikale Tvoje ime vse po vrsti: — Abi, Vida, Mara. . . — kadar smo Te sprejemale na pragu naših učiteljskih sobic. Prinesla si vselej v nje in tudi v naša srca neko nedopovedljivo razpoloženje. Bila si vsa z nami, Tvoj nasvet je bil vselej dober in pošten. Prišla si, kadar si slutila, da moreš pomagati.

Kaj nam je bila Ada, boste vedeli najboljše ve in vi, ki ste bili do konca z njo v zakajeni dolini zagorski. Moje besede pa so spomini, več let stari spomini.

Občudovanja vredno je bilo njeno drobno telesce, ki ni in ni hotelo kloniti naporu in je vestno prinašalo žrtve svojemu poklicu. Prelepa je bila njena duša, v trpljenju izčiščena.

Ada je znala vse, a najlepše od vsega je bila njena kolegijalna požrtvovalnost in njena ganljivo nesebična postrežljivost.

Kako prisrčne so bile francoske, italijanske, klavirske, glasbene in ne vem kakšne ure še, ki nam jih je »dajala« Ada, veselo in tako polne vsebine.

Sedaj pa je Ada odšla — za vedno. Mesto nje bodo prišli drugi v zakajeno dolino. Žrtvovali se bodo in delali — Ade pa ne bo več. Morda jo boste še našle ve, ki vam je bila najbližja in vam sedaj prevelika bolest ne da govoriti. Mislim, da bi jo mogle najti tam na sončnem hribu ob Savi, tam, kjer raste rododendron. Ada je ljubila sonce in dišeče cvetje. Ada je odšla — upajmo — v lepše doline. Samo lep spomin naj ostane po njej v nas; spomin na prelepo dušo, ki je sijala iz lepih modrih oči, na belo pravljico njenih tankih prstov, ki so božali bele tipke in budili v nas viharje čustev in prelepa hrepenenja.

Ada, Ti naš beli spomin iz črne doline, sanjaj pokojno!

Eluša.

Za popraviljanje šol	750.000
Šolski fond	50.000
Zidanje (3) srednjih šol	1.100.000
skupno	15.529.320

III. Vrbaska banovina:

Osební izdatki	236.420
Razne potnine	45.000
Za narodno prosvetno delovanje	100.000
Srednje šolstvo	32.000
Dijaške stipendije	50.000
Upravni stroški narodnih šol	160.000
Gospodinske šole	100.000
Analfabetski tečajji	20.000
Meščanske šole	5.000
Ekskurzije učiteljev in učencev	1.500.000
Za zidanje šol	300.000
Za popravilo šol	300.000
Za šolsko upravo	282.144
Banovinski muzej	1.024.000
Banovinsko gledališče	4.172.564

IV. Primorska banovina:

Osební izdatki	59.600
Srednje šolstvo	575.000
Učiteljske šole	232.000
Meščanske šole	30.000
Narodne šole:	2.000.000
Za zidanje in popravila	13.000
Za popravilo banov. šol. poslopij	20.000
Za učbenike ubožnim učencem	20.000
Za ureditev šolskih vrtov	40.000
Za zabavišča in prehrano v njih	20.000
Analfabetski tečajji	15.000
Šolske kuhinje	40.000
Gospodinske šole in tečajji	200.000
Splošne šolske potrebščine	50.000
Kulturnim, znanstvenim in glasbenim društvom	100.000
Čuvanje narodnih starin	360.000
Banovinsko gledališče	25.000
Biblioteke	100.000
Muzeji	80.000
Sokolskim društvom	20.000
Tečajji sokolskih čet	10.000
Učiteljski tečajji	5.000
Odkup knjig	45.000
Banovinski šolski odbor	506.832
Stalni banovinski šolski fond	215.500
Banovinska galerija umetnosti	4.881.932

V. Drinska banovina:

Osební izdatki	68.460
Razne potnine	105.000
Upravni stroški in nagrade banovinskega šolskega odbora	61.000
Upravni stroški prosv. oddelka in sreskih šolskih nadzornikov	30.000
Izdatki za srednje šole	745.000
Izdatki za učiteljske šole	60.000
Izdatki za meščanske šole	20.000
Izdatki za gospodinske šole	260.000
Izdatki za zabavišča	40.000
Izdatki za pomožno šolstvo	20.000
Za zidanje in popraviljanje šol	1.800.000
Za šolsko upravo	500.000
Šolske stanice in ambulante šole	5.000
Narodne knjižnice in čitalnice	50.000
Prosvetni tečajji za odrasle	80.000
Učiteljski tečajji	40.000
Učit. in učeniške ekskurzije	10.000
Šolske kuhinje pri narodnih šolah	80.000
Šolski muzej	5.000
Kulturnim, prosvetnim in podob. društvom	200.000
Muzejskim in drugim znanstvenim društvom	45.000
Gledališče	300.000
Umetn. razstave in odkup umetnin	40.000
Sokolska organizacija	350.000
Dijaške kuhinje	50.000
Dijaške ekskurzije	15.000
Dijaška udruženja	10.000
Sokolski dom v Sarajevu	150.000
skupno	5.139.460

VI. Zetska banovina:

Osební izdatki	47.200
Potni stroški	125.000
Nagrada blagajniku banovin. šol. odbora	60.000
Izdatki za srednje in učit. šole	995.000
Podpore dijakom srednjih, učit. in visokih šol	30.000
Za ekskurzije srednjih in učit. šol	15.000
Za vzdrževanje meščanskih šol	50.000
Za popravilo osnovnih šol	1.000.000
Za dovršitev začetih osnovnih šol	100.000
Za ustanavljanje ambulantnih šol	250.000
Fondu za ustanavljanje šol za umno zaostalo deco	40.000
Ubožnim šolam za pohoštvo	30.000
Za narodno prosvetno delovanje s predavanji i. pod.	20.000
Nabavka orodja za ročno delo v osnovnih šolah	25.000
Narodne knjižnice in čitalnice	20.000
Ustanavljanje in vzdrževanje gospodinskih tečajev	30.000
Šolske kuhinje	360.000
Za dovršitev in opremo gimnazijskih poslopij v Peči in Beranah	50.000
Sokolskim društvom	2.500.000
Prosvetnim, humanim in drugim društvom	150.000
Društvom trezne mladine	50.000
Znanstv.-prosvetne publikacije	10.000
Dijaški kuhinjam	50.000
Za varstvo starin	50.000
Muzeju na Cetinju	10.000
Banov. tiskarni na Cetinju	600.000
Banov. tiskarni na Cetinju	490.000
Razno	5.000
skupno	7.108.200

VII. Dunavska banovina:

Osební izdatki	Din 481.522
Potnine	91.000
Upravni stroški prosv. oddelka	103.000
Upravni stroški in nagrade banov. šolskega odbora	32.000
Izdatki za srednje in učit. šole	1.400.000
Izdatki za meščanske šole	45.000
Narodne šole:	100.000
Nakup šolskih klopi	100.000
Učbeniki za ubožne učence	100.000
Šolske knjižnice	50.000
Knjige za izpitni dar	50.000
Učiteljske in učeniške ekskurzije	20.000
Teor. in praktični pedag. tečajji	20.000
Sveti sr. šolskih nadzornikov	30.000
Podpore za zidanje šol	2.000.000
Podpore za vzdrževanje šol	50.000
Posoj. fond za zidanje šol	2.000.000
Analfabetski tečajji	20.000
Gospodinski tečajji	100.000
Šolske kuhinje	60.000
Fond za pomožno šolstvo	10.000
Nagrade za nar.-izobraž. delovanje	10.000
Knjige za nar. knjižnice in čitalnice	50.000
Nagrade učiteljem nižjeorg. šol	50.000
Znanstvenim in prosvet. društvom	100.000
Humanim in drugim društvom	20.000
Sokolskim društvom	500.000
Zidanje sokolskih domov	480.000
Gledališče (beogr., požarevačko in novosadsko)	1.200.000
Arheološke zbirke	10.000
Odkup umetnin in prirejanje razstav	30.000
Glasbenim šolam in pev. društvom	100.000
Siromašnim dijakom	80.000
Tiskanje knjig za nar. prosvet.	100.000
Razno	280.000
skupno	9.772.522

VIII. Moravska banovina:

Osební izdatki	Din 278.740
Razne potnine	113.000
Izdatki za srednje in učit. šole	818.000
Izdatki za prosv. oddelka	33.000
Za zidanje in popravilo nar. šol	1.000.000
Analfabetski tečajji	70.000
Šolske kuhinje	30.000
Ekskurzije	30.000
Narodno prosvetno delovanje	100.000
Gospodinski tečajji	50.000
Tečajji za ročno delo	10.000
Učiteljski izobraževalni tečajji	10.000
Dijaške kuhinje	30.000
Dijaške podpore	34.000
Sokolskim društvom	100.000
Banovinskim gledališčem	105.000
Za zidanje in popravilo cerkva	50.000
Banovinski muzej	30.000
Odkup knjig	20.000
skupno	2.881.740

IX. Vardarska banovina:

Osební izdatki	Din 106.860
Razne potnine	30.000
Upravni stroški prosv. oddelka	22.000
Nagrade ban. šolskega odbora	18.000
Izdatki za srednje in učit. šole	441.540
Izdatki za meščanske šole	90.000
Razne konference	35.000
Za zidanje in popravilo nar. šol	1.500.000
Ambulante šole in šol stanice	10.000
Pedagoški tečajji za učitelje	40.000
Šolske kuhinje	20.100
Šolski vrtovi	10.000
Knjige za odlične učence	30.000
Ekskurzije	10.000
Analfabetski tečajji	25.000
Gospodar-zadružni in gospodinski tečajji	50.000
Knjige za narodno prosvetno delovanje	50.000
Nagrade za narodno-izobraževalno delovanje	10.000
Sokolskim društvom	100.000
Sokolski domi	150.000
Kulturnim, prosvetnim in humanim društvom	50.000
Gledališču v Skoplju	400.000
Muzeju v Skoplju	80.000
Internati	250.000
Razne podpore	158.000
skupno	3.846.400

(Dalje prihodnjič.)

Splošne vesti.

— Sreska društva, ki pošiljajo dopise poštne prosto na uredništvo »Učiteljskega Tovariša«, opozarjamo, da so pisma le tedaj poštne oproščena, ako napravijo naslov: Jugoslovensko učiteljsko združenje — sekcija za Dravsko banovino (uredništvo »Učiteljskega Tovariša«) v Ljubljani. Sicer moramo plačati kazen. — Sekcija JUU.

— Kolekovanje izpričeval. v osnovnih šolah. Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah je prinesel mnogo izprememb glede kolekovanja izpričeval. a za osnovno šolo ostanejo v veljavi isti predpisi kot dosedaj. § 42 pravi: Tar. post. 311. Za izpričevala učencem ob koncu šolskega leta ali za potrdila med letom: 1. osnovnih šol za vsak razred 5 Din. Glede oprostitev ne predpisuje novi zakon nikakih sprememb in ostane v veljavi dosedanji predpis, da so oproščeni oni otroci, katerih starši predložijo potrdilo o siromaštvu.

— Odbor za gospodinsko-nadaljevalne šole je imel dne 8. maja t. l. sejo v Celju. Situacijsko poročilo je podal referent za gospodinsko nadaljevalno šolstvo šolski svetnik

gosp. J. Kroš, kakor tudi referat o uvodnem tečaju Tov. M. Pleškova je poročala o praktičnih tečajih, tov. Andr. Grum-Skuljeva pa o uporabljivi literaturi pri gospodinsko nadaljevalnih šolah. Sklenjeno je, da bo tudi letos teoretični in praktični tečaj za učiteljske gospodinsko nadaljevalnih šol. Razpis in pogoji bodo objavljeni v najkrajšem času v »Učiteljskem Tovarišu«. Sprejet je bil predlog, naj se doda uvodnemu tečaju še pouk iz higiene, praktičnemu tečaju pa sistematičen pouk iz vrtnarstva in živinoreje. Učnemu načrtu je treba še dodati pregled uporabljive slovenske literature za pouk pri gospodinsko nadaljevalnih šolah.

SPOMINJAJTE SE UČITELJSKIH DOMOV V LJUBLJANI IN MARIBORU!

Tovarišice maturanke zasebnega žen. učiteljskega doma v Mariboru leta 1922! Dne 27. junija poteče 10 let, odkar smo se ločile. Obljubile smo si, da se po desetih letih zopet snidemo. Eventuelne predloge glede kraja in časa snidenja sporočite na naslov: Mimica Semetova, učiteljica, Jurklošter pri Laškem.

— Kmetijska Matica. Prejeli smo in objavljamo: V letošnjem izdanju Kmetijske Maticice izidejo sledeče 4 knjige:

1. Inž. Teržan: »Več dobre krmel«, delo o modernem travništvu, okrašeno s številnimi slikami.
2. Miloš Stibler: »Zadružništvo«, 2. del kot nadaljevanje lanskega 1. dela.
3. Ivan Albreht: »Dom na Slemenu«, izvirna povest, zajeta iz življenja slovenskega kmeta med vojno in po vojni.
4. Veliki koledar Kmetijske Maticice za l. 1933, ki bo predvsem posvečen najvažnejšim problemom občinske uprave.

Članarina znaša 20 Din, poština posebej. Prijave sprejemajo krajevni poverjeniki odnosno direktno uprava Kmetijske Maticice v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

Tiskovine

1. Spisek otrok, ki so dorasli za vpis v šole
2. Spisek defektnih otrok po §§ 15. in 58. zakona o narodnih šolah
3. Matični zdravstveni list za defektne otroke
4. Poročilo o boleznih pri otrocih

po novih pravilnikih

- I. o zdravniškem pregledu otrok za vpis v šole;
- II. o zdravniškem pregledu dece za sprejem v šole za defektno deco in dolžnostih zdravnikov v teh šolah

ter vse nove predpise

- a) o zdravniškem pregledu dece za vpis v šole;
- b) o postopanju za vpis dece v šole za nezadostno razvito deco in učnih načrtih za te šole;
- c) o postopanju za vpis dece v gluho-nemnice in učnih načrtov za gluho-nemno deco;
- d) o postopanju za vpis slepe dece v zavode za slepo deco in učnih načrtih za pouk slepe dece

izda

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI. Tiskovine se lahko naroče takoj, za knjigo o vseh gornjih novih predpisih pa sprejema prednaročila

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE«
v Ljubljani, Franciška ulica štev. 6.

— Slovenska Matica objavlja: Letočni knjižni dar je izredno zadovoljil slovensko javnost.

Na številne želje članov se veže 1. zvezek Spektorskega Zgodovino socijalne filozofije zaradi obsežnosti (306+VIII str.) tudi sam zase, ne torej, kakor je bilo prvotno določeno, skupno z drugim zaključnim zvezkom, ki izide prihodnje leto. Vezava je gotova. Člani torej lahko dobe letos 2 vez. knjigi (Vojna in mir in Spektorskega Zgodovino). Vezava v izvirne platnice stane za vsako knjigo 12 Din. Člani, ki so že prejeli brošuro Zgodovino Spektorskega, jo lahko zamenjajo za vezavo oz. jo lahko oddajo v vezavo Matični pisarni za enako ceno. Dobe se pa lahko tudi platnice po 8 Din izvod.

Novi člani se še vedno lahko priglašajo ali v pisarni SM na Kongresnem trgu št. 7 ali pri poverjenikih, tudi pismeno po dopisnici.

Članarina za brošure tri knjige (nad 54 tiskanih pol = 867 strani) ostane nezvišana 50 Din. So torej najcenejše knjige.

Ljubljanski člani in člani, bivajoči v ljubljanski okolici, se naprošajo, da dvignejo knjige v Matični pisarni najkasneje do konca maja.

Od 1. junija naprej se bodo knjige dostavljale na dom proti dostavnini 2 Din.

POZIV SLOVENSKEMU UČITELJSTVU!

Udruženje moškega učiteljskega naraščaja v Mariboru ustanavlja svojo »Seminarsko knjižnico«. — Namen knjižnice je, da nudi gojencem učiteljskega najpotrebnejša dela vseh strok, ki prihajajo v seminarskih urah v poštev. Le na ta način je možno res uspešno izrabiti seminarske ure.

Imamo pač v Mariboru vsakovrstne knjižnice, toda one nimajo dovoljnega števila znanstvenih knjig, ki so v tem slučaju nujno potrebne. Poleg tega pa je rok, v katerem se knjige izposojujejo, zelo skromno odmerjen. Še huje pa je dejstvo, da baš najaktualnejših in najnovejših knjig vobče ni možno dobiti, tako da je seminarsko delo vselej otežkočeno. Seminarska knjižnica pa bi bila tudi stalno pri rokah, kar je pač najvažnejši moment.

Menda pač ni treba še nadalje pojasnjevati in utemeljevati naše zamisli. Vsak lahko takoj uvidi, da je zadeva nujna in potrebna. Udruženje se je obrnilo na vse merodajnejše činitele, ki so se z veseljem odzvali našemu pozivu. Tem potom pa se obračamo predvsem na naše učiteljske, ki se je vselej zanimalo za našo stremljenja, ter jih dejansko podprlo. Prepričani smo, da bo tudi sedaj najbolj izpolnilo naše pričakovanje. Odbor Udruženja bo vsakemu darovalcu sporočil, kako se je njegov znesek porabil. Obenem pa bo »Učiteljski Tovariš« redno prinašal imena darovalcev knjig oz. zneskov — Naslov: Udruženje moškega učit. naraščaja, drž. moško učiteljske v Mariboru.

Vihar Danilo, t. č. predsednik.

— Učiteljski abiturienti, prošnje za sprejem v državno službo. Prosvetni oddelek kraljevske banke uprave v Ljubljani poziva po naročilu ministrstva prosvete vse učiteljske abituriente (inje), ki so vložili prošnje za sprejem v državno učiteljsko službo, da takoj predložijo vse originalne dokumente, ako tega niso storili ob vložitvi prošnje, temveč so namesto originalov priložili sodno overljene prepise dokumentov. Ministrstvo prosvete, ki so mu bile decembra 1931, predložene prošnje z dokumenti, zahteva, da se mu naknadno pošljejo v upogled tudi originalne listine. Nekaterim prosilcem je prosvetni oddelek že vrnil originalne dokumente. Dotičniki naj jih nemudoma zopet predložijo. — Originalne dokumente naj prinesejo prizadeti osebno ali pa jih pošljejo prosvetnemu oddelku kraljevske banke uprave. — Isto velja tudi za bivše učitelje, ki prosijo za ponovni sprejem v državno službo. — Prošnji, katerim ne bodo predloženi originalni dokumenti (poleg dvojnih overjenih prepisov), ministrstvo prosvete ne bo upoštevalo. — V bodoče je novo vloženi prošnji brezpogojno priklopiti tudi vse originalne dokumente.

ALI IMAJO UČENCI MEŠČANSKIH ŠOL ŠE DOSTOP NA UČITELJSKE ŠOLE?

Zakon o meščanskih šolah je poveril poleg drugih nalog v § 1. toč. 3 tudi nalogo pripravljati učence za srednje strokovne šole — med katere moremo šteti tudi učiteljske. V zakonu o učiteljskih predpisih § 34. nastopno: V I razred učiteljskega se sprejemajo učenci srednje šole za opravljenim nižjim tečajnim izpitom, ki ga predpisuje minister za prosveto. Ob vpisu je treba ugotoviti, ali ima kandidat telesne in duševne sposobnosti, potrebne za opravljanje učiteljskega zvanja.

Učenci, ki so dovršili štiri razrede meščanske šole, se imajo sprejeti v I. razred učiteljske, če opravijo posebni izpit za sprejem na učiteljske po pravilniku, ki ga predpisuje minister za prosveto.

Finančni zakon za l. 1932/33 pa ukinja v § 24. drugi odstavek § 34. iz zakona o učiteljskih in dodaja: Sprejemnim izpitom na privatnih učiteljskih prisostvuje odposlanec ministra za prosveto ob stroških šole, na kateri se izpit opravlja. Na ta način absolventi meščanskih šol nimajo več dostopa na učiteljske.

DRUŠTVO »SOLA IN DOM«.

V nedeljo dne 8. maja je bil v telovadnici I. drž. gimnazije v Ljubljani ustanovljen občini zbor potrebnega društva: »Sola in dom«, katerega namen je ustvarjati in gojiti tesnejše stike med učitelji, roditelji in mladino. Organizacija pa ima poleg navedenih nalog tudi skrb za dobra stanovanja in zadostno prehrano otrok.

V imenu pripravljalnega odbora je pozdravil navzoče starše in zastopnike banksi svetnik g. Ivan Pipan. Posebej je še pozdravil g. inšpektorja dr. Kotnika kot zastopnika prosvetnega oddelka kraljevske banke uprave; g. direktorja I. drž. gimnazije dr. Lončarja, nadzor. g. Skulja, kot zastopnika JUU, direktorja Trgovske akademije g. dr. Pirjevca, g. Fortunu kot zastopnika Ptujkega društva »Sola in dom« ter zastopnika tiska.

G. direktor dr. Lončar je pozdravil inicijativno ustanovitve društva z željo, da pridejo starši in učitelji v tesnejše stike, pa tudi mladina mora imeti svojo besedo.

G. inšpektor dr. Kotnik želi v imenu banke uprave organizaciji najlepše uspehe in poudarja, da bodo stremljenja društva podpirala tudi oblastva.

O delu pripravljalnega odbora je podala poročilo g. dr. Ana Zalokarjeva. Starši so že dolga leta gojili željo po čim tesnejši vezi med učitelji in starši šole in domom. Zdravje in izobrazba sta največji dobrini, ki jih naj starši dajo svojim otrokom. Za otrokovo zdravje in izobrazbo je poklicana šola, treba pa je tesnejših vezi med njo in starši na eni ter otroci in učitelji in starši na drugi strani.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

G. dr. Pirjevec je nato prečital pravila novega društva, ki jih je banska uprava v Ljubljani že odobrila. — Pri volitvah je bil izvoljen odbor, v katerem so zlasti zastopane matere, katerim je dobra vzgoja otrok posebno pri srcu. Lepo uspeli zbor je predsednik zaključil s pozivom, naj delujejo vsi na to, da se društvo kar najbolj razširi in privabi vse starše šoloobiskujočih otrok. Članarina je poljubna. Pri vpisu je bila nabrana prav lepa vsota prostovoljnih prispevkov, kar dokazuje, da je novemu društvu zasiguran lep razvoj v korist in prospah učeče se mladine.

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI GROBOVI IN — DOMOVI

Čudna kombinacija naslova članka za stanovski list. O grobovih se piše vendar jeni takole okrog Vseh svetih; ne pa sedaj, ko se narava prebujala in odeva v najlepše svoje svatovsko oblačilo! Pa naši domovi, za katere zbiramo kamenčke že toliko let, da jih dočakamo! Enega smo že dočakali, za drugega pa se že vidijo obrisi. Tudi drugi je bližje, nego si marsikdo misli. Saj tudi v prvega niso verjeli. In vendar se je dvignil kar nepričakovano in v nemalo presenečenje vsem malovernim. Tudi Ljubljana ne bo ostala za Mariborom. A kljub temu: grobovi in — domovi? Smrt in življenje. Za filozofa sta sicer tudi ta dva pojma združljiva, a za realno misleče navadne ljudi, kakor smo mi, nikakor ne. Življenje in smrt, to bi še nekako šlo. Obratno pa nikakor ne.

In vendar. Pa poslušajte resnično zgodbo: Nedavno me obišče tovariš upokojenec zdrav in čvrst, četudi ima že šest križev. Pa mi stavi to-le nenavadno ponudbo:

On izplača Učit. domu v Mariboru takoj 1000 Din ter se zaveže, da mu voli v oporoki še 1000 Din. UD pa prevzame nalogo, da skrbi in neguje grob njegovih že pokojnih svojcev — ne njegovega — do l. 1951. To nalogo pa prevzame UD še-le po njegovi oziroma njegove žene smrti, če bi ga preživela. Zakaj, dokler sama živa, bosta tudi sama oskrbovala grob dragih rajnkih. Vse to se vnese v pismeno pogodbo, v kateri se tudi navede, katera dela mora oskrbovati UD. Namreč vsako spomlad grob osnažiti, in o Vseh svetih prižgati na grobu nekaj lučic ter položiti nanj šopek cvetja.

Ta zamisel mi je vedno bolj ugajala, čim dalje sem razmišljal o njej. Glej, sama sta z ženko. Grob rajnkih negujeta že nekaj let z veliko ljubeznijo. Če ju Bog pokliče k sebi nekega dne, kdo bo potem skrbel za ta grob? Ožjih svojcev nimata. Pa tudi, če bi jih imela. Lahko bi se iz tega kraja odselili, lahko tudi v kraju samem na grob pozabili. Sorodniki? Ej, ti se bolj brigajo za žive, če imajo kaj pod palcem. Na mrtve kmalu pozabijo. Tako je pač na svetu.

Pa kako bo ravno UD prevzel to skrb? Saj grob vendar ni v Mariboru, ampak zunaj na deželi? — Tudi to ni tako težko in neizvedljivo, kakor se kaže na prvi pogled. Učiteljsko bo imelo gotovo z UD odslej še tesnejše stike, nego jih je imelo doslej. Kar naroči upravitelju ali pa komu drugemu izmed učiteljstva, kjer se nahaja dotični grob, pa tam dobijo nekoga, ki bo vse to opravil. Stroške za to delo pa poravnava UD iz obresti glavnice. In tako bo dostojen mrtvih, ki v njem počivajo, dostojen pa tudi živih, ki zanj skrbijo.

Seveda sva s tovarišem takoj napravila pismen medsebojen dogovor kar v dveh izvodih. Razšla sva se oba zadovoljna. On je bil rešen moreče skrbi, kako bo z grobovi njegovih rajnih po njegovi smrti. Jaz pa veseli originalne ideje ter znatnega prispevka za UD.

Tako dogodek, ki sem ga pred kratkim resnično doživel. To je bil prvi korak. Jaz bi napravil še drugega. Na podoben način bi lahko poskrbeli ne samo za grobove že umrlih svojcev, ampak tudi za lastne. Marsikoga skrbi na stare dni, kako in kam ga bodo spravili; kdo bo skrbel za njihovo zadnje počivališče in koliko časa. Vse to bi lahko prevzela naša domova, čeprav nista in tudi nikoli ne bosta — pogrebno društvo. Učiteljski grobovi — zlasti starejši — pa navadno ne delajo našemu stanu posebne časti. Često so v takem stanju, da daleko zaostajajo za drugimi povprečnimi. Saj ni potrebno ravno dragih spomenikov. Čemu neki? A grob naj bi bil vsaj oskrbovan in negovan, da bi ne delal sramote — živim. Tudi učiteljski grobovi naj bi ne bili — zadnji.

Ali bo našel moj dobri tovariš upokojenec med nami kaj posnemovalcev in posnemovalk? Upam, da ne bo ostal sam samcat. —ski.

—g Za opremo Učit. domu v Mariboru so darovali: Ciril in Marica Hočevnar 100 Din, Anton Ogorelec 50 Din, na predlog tov. Mešička je zbral krožek upok. učiteljstva v Mariboru na svojem sestanku dne 12. t. m. znesek 313 Din. — Naj bi sledili tem vrlim darovalcem še drugi! Zakaj oprema našega doma bo stala okrog 100.000 Din. UD pa ima sedaj komaj šele tretjino tega zneska v go-tovini.

Šolski radio.

—r Program za XXVIII. teden. V torek, dne 24. maja in v petek, dne 27. maja bo predaval g. Arnošt Adamič. V prvem predavanju bo govoril »O naših metuljih in veččah«; v drugem predavanju bo očrtal »Metuljarjev muzej«.

Stanovska organizacija JUJ iz društev:

Vabila:
= JUJ SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU zboruje v ponedeljek, dne 6. junija t. l. v Vel. Laščah po prihodu jutranjega vlaka iz Ljubljane Na dnevnem redu je poleg običajnih poročil predavanje pisatelja F. S. Finžgarja. Odbor pričakuje obilne udeležbe z ozirom na aktualno predavanje našega velikega pisatelja.

Herman Kmet, predsednik; Čokova, tajnica.
= JUJ LITIJSKO UČIT. DRUŠTVO ima 4. junija t. l. zborovanje z občnim zborom v Belj dvorani Uniona v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Volitve. 3. Poročilo sreskega šol. referenta. 4. Volitev delegatov za banovinsko in glavno skupščino. 5. Slučajnosti. — Začetek točno ob 8. uri.
Mat. Pelko, predsednik; Verščajeva, tajnica.

= JUJ SRESKO DRUŠTVO ZA SREZ MURSKA SOBOTA bo zborovalo dne 21. t. m. ob pol 10. uri v Puconcih s sledečim dnevnim redom: 1. Stanovske zadeve. 2. Nazorni uk in domoznanstvo v luči sedanjosti (predava Gabrijelčič Franjo) 3. Kmetijski pouk v osnovnih šolah (predava ing. Skubic). 4. Slučajnosti. — Gabrijelčič, predsednik.

Poročila:
+ JUJ SRESKO DRUŠTVO V PTUJU je zborovalo dne 11. aprila v Ptujju. Navzočil jer bilo 90 članov, to je 59,6% vpisanih.

Po otvoritvi zborovanja je pozdravil tov. predsednik navzoče, orisal situacijo, ki je nastala s 1. aprilom t. l., ko so se skrčili premjki uradništva, bodril navzoče, da se krepko strnejo v svoji organizaciji ter svaril mlade tovariše in tovarišice pred izstopom iz društva.

Poročal je o seji glavnega odbora v Beogradu. Tu se vsepovsod pozna agilno delo tovarišev, ki so v glavnem odboru. Njihove-mu prizadevanju se imamo zahvaliti, da je glavna kontrola osvojila mnenje, da država učiteljstvu ne sme odtegovati stanarine.

Mnogo nezadovoljstva vzbujajo med učiteljskim delom, da uživajo kljub vsem odlokom, prepovedim in odredbam oblasti gotovi učitelji (ce) ugled organizaciji, ki imajo moč in delovanja funkcionarjev teh organizacij, bene, da jim je dosegljivo vsako službeno mesto, za katero se potezajo. Nezadovoljstvo tudi povzroča, ko se res potrebne nujne namestitve in premejitve v dolgem časovnem razdobju ne izvrše.

Radi disciplinskih razsodišč bo treba, da organizacija pokrene vse potrebno, da bo učitelju tudi v tem oziru pomagano do pravice.

Zanimiv je bil referat g. sreskega nadzornika Leva Cepudra. Nanizal je vrsto opazovanj, ki jih je zbral ob priliki svojih inšpekcijskih potovanj po šolah in učilnicah. Pokazal je praktično pot prehoda iz stare v novo šolo. Zaenkrat je g. nadzornik prečital 2 dela referata. Tretji del bo pa podal na prihodnjem zborovanju. Učiteljstvo je pazno sledilo izvajanjem.

Za tem je govoril tov. Pavčič o temi: Rodoljubi, rodoljubno delo in mladina. Iz izpovedi našega mladega učiteljskega naraščaja se vidi, da je bila žalostna mladost teh mladih ljudi. Mnogo je bilo sence, prav nič pa sončnih neskrbnih mladinskih dni. Nič iluzij, nič idealov, le gola, kruta resničnost, le rezko obojanja. Na mestu je bil poziv tov. predsednika starejšim tovarišem, da se teh zagrenjenih mladih tovarišev z vso ljubeznijo oklenejo ter jim pomagajo, da bodo tudi v tej temni dobi našli nekaj, kar jih bo vodilo v prijaznejše čase.

V debati se je izrekla želja, da naj merodajni faktorji ne silijo mladega učitelja, ki ima sam s seboj in svojim zvanjem preobilico dela, če hoče, da vrši še izvenšolsko delo, če za to nima sposobnosti in ne znanja. Šele starejši, izobražen učitelj bo v izvenšolskem delu res nekaj dosegel in s tem koristil narodu. Onemu mlademu učitelju pa, ki ima res veselje in zmognosti za izvenšolsko delo, naj se udeleževanje ne brani.

Za skupščino v Ljubljani so se izvolili ti-le delegatje: tov. Šterk, Jurančič in Kancler. Njihovi namestniki so: tov. Pavšič in Jančič.

V Beograd se iz blagajniških ozirov ne pošlje noben delegat.

Slučajnosti: Prihodnje zborovanje bo 6. junija v Ptujju. Odbor naj ukrene potrebno, da pride v pretres na banovinski skupščini razmerje uradništva in vseh mogočih društev v pogledu gmotnih prispevkov. To pa radi nastale situacije po 1. aprilu. Če drugega ne, se bo moralo delovati na to, da se večina društev, ki so rastle po prevratu ko gobe po dežju, črta, ali pa združi z drugimi.
D. Iv. Šestan, predsed.; Kaukler Iv. V. tajnica.

Nove knjige.

—k Jean de Lafontainovih basni, ki jih je iz francoščine prevlel senator Ivan Hribar, III zvezek je izšel in se dobiva pri nas po Din 43.—

Basni Jeana de Lafontaine slovejo za klasično literarno delo velike pesniške lepote in odgojne vrednosti. Zato je — kakor je to z razpisom št. 18042/2 z dne 23. decembra 1931 vsem šolskim upravam naznanila kraljevska banska uprava — gospod minister prosvete priporočil, naj si jih vse šole Dravske banovine naroče za svoje knjižnice.

Sklicujoč se na to priporočilo, opozarjamo, da smo prevzeli razpečavo tega slovstvenega dela in prosimo, da se naročila dopošiljajo nam.

Pripomniti je, da je vsak zvezek zase samostalna knjiga; da pa se dobiva še tudi II. zvezek po Din 30.— in ga onim šolam, ki bi si ga želele, rade volje, preskrbimo.

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI.

—k Likovič Joža: Prodane duše. Nedavno izišla povest znanega podlistkarja se godi med našimi rojaki onstran meje. Zlasti so lepo opisani naši kraji med Nanosom in Pivko, kjer se odigravajo resnični, pretresljivi dogodki zadnjih let. Toplo je izražena ljubezen slovenskega učitelja do trpečega ljudstva in rodne grude; končno se mora tudi on umakniti pred tujim nasiljem in prepustiti mladež tuji učiteljici iz Milana. Lepo opremljena povest, broječa 160 strani, se dobi po vseh knjigarnah. Primerna za šolske knjižnice. Cena Din 25.—

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

ZA MAJNISKE IZLETE

se priporoča
restavracija »Soča« v Ljubljani, Sv. Petra c. 3. Kosilo za otroke Din 5.—. Popust tudi gg. učiteljem. — Za časa veleseljstva tudi na veleseljmišču, paviljon Vinko Bon, za isto ceno.

Ure, zlatina
so najprimernejša
birmanska darila
katera kupite najceneje pri **FR. P. ZAJEC**,
Ljubljana — Stari trg št. 9

ZA MAJNISKE IZLETE

se cenjenemu učiteljstvu priporoča
Josipina Koprivnikar
Gostilna pri »Lovcu« Vrhnikar
Kosilo se lahko naroči tudi šele po prihodu jutranjega vlaka. — Otroci imajo na razpolago prostorno dvorišče in vrtno lopo.

Znižane cene! **Tvrčka A. ŽIBERT** **Znižane cene!**
LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA
naznanja cenj. učiteljstvu, da je došla za pomladansko sezijo velika izbira najlepših modernih čevljev domačega in tujega izdelka za dame in gospode po znatno znižanih cenah. — **Prepričajte se, preden kaj kupite!**

SVETOVNOZNANA LEICA KAMERA
je izšla v novem modelu, kjer se vam že s preprostim uravnanjem izdelane merilca razdalje uravna tudi ostrina objektivna. Ako pa imate stari model Leica-kamere, vam ga damo v tovarni Leitz, Wetlar, predelati v nov model in renovirati, čigar neverjetna prednost vas stane le **Din 1000.—**
bo kamera obenem kakor nova! — Oddati jo morete do 25. t. m. pri nas!
Drogerija Gregorič, Ljubljana
Prešernova ulica št. 5

VELETRGOVINA
F. König
Velika izbira igrač, galanterijskega blaga in gramofonov, kakor tudi žepnih predmetov in raznih kovčegov.

Specialna delavnica za popravila in uglaševanje
klavirjev
BAJDE JOSIP
Ljubljana, Gosposvetska cesta 12

Velika izbira damskih in otroških
klobukov
po najnižji ceni. — Prenovljenje hitro in po najnovejših vzorcih.
Za g. učiteljice 10% popust pri
Mary Smolnik — Celje
v palači „Prve hrvatske štedionice“

Za naš „Dinar“ kupite naše domače proizvode!

Adria prašek za pecivo
Pekin vanilin-sladoček
rumcillo rumcillo

Poizkusite Adria kolač!
Mandeljev puding. Mešaj 5 rumenjakov z 10 dkg sladkorja, nekoliko naribane citronine lupine in 1 zavitek »ADRIA« VANILIN-SLADKORJA, da dobro naraste. Primešaj trdo nastali sneg 5. beljakov z 12 dkg drobno sekljanih, z nekoliko sladkorja opranih mandeljev in 16 dkg z rumom napojenih kruhovih drobtin. Kuhaj v omarčenem modlu v sopari ter s šato oblitega postavi na mizo.

Tvrčka Ign. Žargi - „Pri niski ceni,
LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA ŠT. 3 IN 11
priporoča
bogato zalogo raznega modnega blaga, vseh vrst perila, kakor rokavice, nogavice, srajce, kravate ter damsko konfekcijo. Potrebščine za krojače in šivilje.
N A D E B E L O I N D R O B N O

LASTNA TVORNICNA ŠOLSKIH ZVEZKOV
v korist „Učiteljskemu domu“ v Ljubljani in Mariboru

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI